

Anonim Şirketlerde Temsil Yetkisinin Devri İle Devrin Sınırlandırılması Olanakları

Bu çalışmamızda anonim şirketlerde temsil yetkisinin devredilmesi ve devrin sınırlandırılması hususu güncel mevzuat ve gelişmeler karşısında(ışığında, baz alınarak, dikkate alınarak) ana hatları ile açıklanmaya çalışılacaktır.

Öncelikle yönetim yetkisi ile temsil yetkisinin tamamen farklı kavramlar olduğunu belirtmek gerekir. Yönetim yetkisi şirketin iç işleyişini ve akışını ifade ederken temsil yetkisi şirketin üçüncü kişilerle olan ilişkisini yani dışa dönük yüzünü ifade eder. Yönetim yetkisinde yaşanacak bir sorunun geri dönüşü çoğu zaman sağlanabilecekken temsil yetkisine bağlı olarak iyiniyetli üçüncü kişilerle yapılacak işlemlerin geri dönüşü olacağını söylemek güçtür. Bu sebeple temsil yetkisinin kapsamı, devri ve sınırlarının sağlıklı olarak belirlenmesi ve kontrolünü sağlayacak mekanizmaların geliştirilmesi şirketler açısından hayati öneme sahiptir.

Türk Ticaret Kanununun (TTK) m. 370 gereği anonim şirket aksi esas sözleşmede öngörülmemiş ise çift imza kullanılmak suretiyle yönetim kurulu tarafından kullanılacaktır.(?) Eğer yönetim kurulu tek kişiden oluşuyor ise bu çift imza kuralının uygulanmayacağı açıktır. Söz konusu hüküm gereği esas sözleşmede aksi öngörülmemiş ise şirket yönetim kurulundan herhangi iki üyenin birlikte imzası ile birlikte temsil edilecektir. İmzaların şirketi bağlaması için şirket unvanı altına atılması yeterli olacaktır.

Temsil yetkisinin kapsamı TTK m. 371/1-2’de çizilmiştir. Buna göre temsil yetkisine sahip kişiler şirketin amacına ve işletme konusuna giren her türlü işleri ve hukuki işlemleri, şirket adına yapabilirler ve bunun için şirket ünvanını kullanabilirler. Her ne kadar ultra vires kuralı terk edilmiş olsa da temsil yetkisinin kanuni sınırının şirketin amacı ve işletme konusu olarak çizildiği görülmektedir. Ancak kanun bu noktada bir istisna daha getirmiştir; işletme konusu dışında yapılan işlemlerinde şirketi bağlayabilecektir; ancak işlemin karşı tarafı 3. Kişinin işlemin işletme konusu dışında olduğunu bilmesi veya bilebilecek durumda olması halinde şirket işlemle bağlı olmayacaktır. Şirket esas sözleşmesinin ilan edilmiş olması, bu hususun ispatı açısından yeterli olarak kabul edilmemiştir.

Modern sistemlere paralel olarak TTK yönetim kurulunun icracı bir organdan çok gözetim ve denetim organı olarak yapılanmasına izin vermiş, bu kapsamda da temsil yetkisinin bir veya birden fazla murahhaslara devrine imkan tanımıştır. TTK m. 370/2’ye göre yönetim kurulu temsil yetkisini bir veya daha fazla murahhas üyeye veya müdür olarak üçüncü kişilere devredebilecektir. Ancak bu halde dahi en az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisine sahip olması gerekecektir. Kanun koyucu burada kontrolün yönetim kurulunun elinden çıkmasını önlemek istemiştir.

Kanun koyucu TTK m. 371/3 ile temsil yetkisinin sınırlandırılmasına imkan tanımış ancak bunun da belirli sınırlar dahilinde yapılabileceğini öngörmüştür. Buna göre şirket temsil yetkisinin sınırlandırılması iyiniyetli 3. Kişiler açısından ancak merkez veya şube işlerine özgü olduğunda veya birlikte temsil esasının benimsenmesi halinde hüküm ifade edecektir. Aksi haldeki sınırlamalar iyiniyetli 3. Kişileri bağlamayacaktır. Söz konusu hükmün uygulamadaki yansıması şirketlerin imza sirküleri adı altında yetkinin birden fazla kişiye değişik şekillerde dağıtıldığı uygulamaların geçersiz sayılması ve ticaret sicil müdürlüklerinin bu tip talepleri reddetmesi sonucunu doğurmuştur. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Müdürlüğü konuya ilişkin görüşünde ; ‘ TTK m. 371/3’de temsil yetkisinin sınırlandırılmasının, iyi niyet sahibi 3. Kişilere karşı hüküm ifade etmeyeceği; ancak temsil yetkisinin sadece merkezin veya şubenin işlerine özgülenmesine veya birlikte kullanılmasına ilişkin sınırlamaların tescil ve ilan edilmesi durumunda geçerli olacağı hükme bağlanmıştır. Buna göre temsil yetkisinin

sınırlandırılması yasadan doğan bir sınırlama değil, aksine tüzel kişinin kendi iradesi ile yaptığı sınırlama olup; içeri itibariyle iç ilişkide hüküm ifade etmektedir. Bunun istisnası yukarıda belirtildiği üzere, m.371/3 olarak belirtilmiştir. Temsil yetkisinin yukarıda anlatılan şekilde sınırlandırılmasının 3. Kişilere karşı geçerli olabilmesi için ise bunların tescil ve ilan edilmesi şarttır. Bahsi geçen iki durum durum dışında temsil yetkisinin bölünmesi veya sınırlandırılması mümkün ise de, bunun ticaret siciline tescil ve ilan mümkün bulunmamaktadır şeklinde açıklamalara yer verilmiştir.

Bakanlığın görüşünü dikkate alan birçok sicil müdürlüğü imza sirküleri taleplerini reddetmeye başlamıştır. Söz konusu durum uygulamada büyük sıkıntılara yol açmış, şirketlerin günlük işleyişinde dahi tıknamalar yaşanmıştır. Kanun koyucu bunlara seyirci kalamamış; çözüm olarak 10.09.2014 tarih, 6552 sayılı torba kanunla TTK m. 371'e 7. Fıkra eklemiştir. Fıkra; *'Yönetim kurulu, yukarıda belirtilen temsilciler dışında, temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerini veya şirkete hizmet akdi ile bağlı olanları sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcıları olarak atayabilir. Bu şekilde atanacak olanların görev ve yetkileri, 367 nci maddeye göre hazırlanacak iç yönergede açıkça belirlenir. Bu durumda iç yönergenin tescil ve ilan zorunludur. İç yönerge ile ticari vekil ve diğer tacir yardımcıları atanamaz. Bu fıkra uyarınca yetkilendirilen ticari vekil veya diğer tacir yardımcıları da ticaret siciline tescil ve ilan edilir. Bu kişilerin, şirkete ve üçüncü kişilere verecekleri her tür zarardan dolayı yönetim kurulu müteselsilen sorumludur.'* Şeklindedir. Buna göre yönetim kurulu temsil yetkisini m. 371/3'deki sınırlamalarla bağlı kalmaksızın dağıtabilecektir. Ancak bunun için yönetim kurulun ana sözleşme kapsamında bir iç yönerge hazırlaması gerekmektedir. İç yönergede soyut olarak yani isimler belirlenmeden yetki sınırlamalar, kimin kime bağlı olduğu, imza şekilleri vb... hususlar belirlenecek, bu şekilde hazırlanan iç yönerge tescil ve ilan edilecektir. Tescil ve ilan edilen yani hukuki varlık kazanan iç yönergeye göre yönetim kurulun atamaları gerçekleştirecektir. Uygulamada yaşanan imza sirküleri sorunu bu şekilde aşılmıştır.

Özetle; şirketi dış karşı yani 3. Kişilerle olan ilişkide temsil edecek kişilerin ve yetki sınırlarının belirlenmesi geri dönüşü olmayan sonuçlar doğurması bakımından hayati öneme sahiptir. (yukarıda da belirttiğimiz üzere) TTK. Modern çizgiye uygun olarak yönetim kurulunu icracı organdan daha çok denetim ve gözetim organı olarak konumlandıran sistemi benimsemiştir. Bu durumda temsil yetkisinin şirkete sermaye olarak yabancı 3. kişilere verilmesi gündeme gelmektedir. Yönetim kurulunun tüm eylem işlemleri yanında yetki devri hususunda genel kurula karşı hukuken sorumlu olduğu açıktır. İşte bu noktada temsil yetkisinin devrinde özenli davranılmasının önemi bir kat daha artmaktadır. Tüm bu sebeplerle uyumsuzlukların ve olumsuz sonuçların önüne geçilmesi için temsil yetkisinin devrinde, sınırlandırılmasında ve süreç içerisindeki denetiminde çok özenli davranılmalıdır.